

XINÈS MANDARÍ

TERRITORIS ON ES PARLA

El xinès mandarí és parlat al nord i a l'interior de la Xina (la Xina continental, Hong Kong, Taiwan, Singapur, Malàisia i Indonèsia).

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

Les llengües xineses no es consideren llengües diferents per motius sociopolítics: d'una banda, la major part del territori on es parlen pertany a un mateix estat. El que s'anomena xinès és un conjunt de moltíssimes varietats que sovint són incomprensibles entre si i que, de fet, poden ser considerades llengües diferents. Una d'aquestes varietats és el xinès mandarí, que a la vegada està compost per varietats força diferents que es distribueixen en tres grups, segons la regió on són parlats: el mandarí del nord, el del sud-oest i l'anomenat mandarí Jiang-Huai.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

El xinès mandarí té uns 730 milions de parlants.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

El xinès mandarí és la variant xinesa que té més pes social, ja que ha estat la base de la llengua unificada moderna i, per tant, de la que es considera oficial a la Xina i a Singapur. És la llengua de comunicació habitual a les zones de la Xina on es parla xinès mandarí, tot i que no és intel·ligible per als parlants de zones on es parlen altres llengües xineses, i per tant no és utilitzat habitualment a tota l'extensió que ocupa el país. Tot i així, és el mandarí, com que és la base de la llengua unificada moderna, és la que s'ensenya a l'escola, apareix als mitjans de comunicació, és llengua de l'administració, etc.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

FILIACIÓ

Família sinotibetana – branca sinítica (com les altres llengües xineses com, per exemple, el wu).

ESTATUS oralitat / escriptura

El xinès és una llengua amb tradició escrita. El sistema d'escriptura del xinès ha afavorit que, políticament, les diferents variants xineses es considerin una sola llengua, ja que permet que els textos siguin llegits per tots els parlants alfabetitzats, encara que no puguin comunicar-se oralment. El sistema d'escriptura actual del xinès (independentment de la varietat geogràfica) és una forma simplificada d'un sistema tradicional que té més de dos mil anys d'antiguitat. Moltes paraules xineses consten d'una sola síl·laba i es representen mitjançant un símbol anomenat caràcter o logograma, diferent per a cada una. Alguns d'aquests caràcters representen d'una manera simplificada la forma d'un objecte i s'anomenen pictogrames. Uns altres caràcters s'anomenen ideogrames, perquè simbolitzen idees o conceptes abstractes. Els ideogrames i els pictogrames es poden combinar en formes compostes per representar un significat que combina les dues parts. També hi ha un altre tipus de compost, anomenat "compost fonètic", en què es combinen dos caràcters: un representa un tret de significat de la paraula, i l'altre en representa la fonètica. Constitueixen, actualment, un 90% dels caràcters moderns. Des del s.XIX hi ha sistemes de transcripció que es basen en l'alfabet llatí. El més utilitzat s'anomena pinyin, i actualment s'ensenya a totes les escoles xineses. El nom de la llengua en el sistema d'escriptura del xinès s'escriu de la següent manera: 汉语

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica:

1. En mandarí no hi ha distinció entre els sons de *p* i de *b*, de *k* i de *g*, i de *t* i de *d*. Per tant, poden substituir la *b*, la *d* i la *g* per la *p*, la *t* i la *k* respectivament, o bé confondre'ls (poden dir *kaleta* en lloc de *galeta*).
1. En xinès no hi ha una oposició entre els sons de *r* i *l*, com passa en català. Per això tendeixen a confondre'ls.
2. L'estructura de les síl·labes del xinès és diferent de les del català, i per aquest motiu poden simplificar-les (especialment quan hi ha dues o més consonants seguides).

Morfologia i sintaxi

1. En xinès no es fan servir algunes preposicions que en català són obligatòries, per això les ometen (especialment *a*, *de* i *amb*).
2. En xinès no hi ha cap peça lèxica que es correspongui als articles del català, i per això poden elidir-los.
3. Quan parlen català, els xinesos poden ometre els pronoms febles com *en* o *hi*, així com el de les formes reflexives o recíproques *es*.
4. El xinès gairebé no té flexió (les paraules solen ser invariables), per això solen cometre errors tant en la flexió nominal del català (per exemple, concordar bé el nom amb els adjectius) i amb la flexió verbal (solen flexionar els verbs en 3ap del singular, o bé en infinitiu).
5. En xinès mandarí, a diferència del que passa en català, quan el complement directe està a l'inici de la frase, no s'inclou cap pronom que s'hi refereixi, per això tendeixen a ometre'l en català i crear oracions com ara *el llibre que em vas demanar he perdut* en lloc de *el llibre que em vas*

demanar l'he perdut.

6. En xinès no és obligatori recuperar el complement directe que ha aparegut en una pregunta en la resposta, per això poden elidir el pronom corresponent en català. Poden respondre a una pregunta com *on és el bolígraf?* de la següent manera: *faig servir*, en lloc de *el faig servir*.
7. Els verbs i els adjectius no són diferents en xinès (els adjectius es comporten com verbs) i les frases copulatives gairebé mai no inclouen un mot equivalent al *ser* o *l'estar* del català. Per això poden elidir-lo en català.
8. En xinès hi ha una partícula que pot equivaler a *ser* i a *haver-hi* del català, i per aquest motiu poden confondre aquests dos verbs.
9. En xinès, dues frases coordinades apareixen sense cap elements que les uneixen, i per això poden ometre la conjunció *i* en català. És possible que generin oracions com ara: *Han vingut en Marc en Francesc*, en lloc de *Han vingut en Marc i en Francesc*.
10. A diferència del que passa en català, en xinès no hi ha pronoms relatius. Per aquest motiu poden no fer-ne servir tampoc en català.
11. L'ordre de les preguntes interrogatives és diferent en mandarí: el pronom es col·loca al final. Per això, en parlar català poden generar oracions com *Tu has comprat què?* en lloc de *Què has comprat?*

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

hola	nǐ hǎo!	fins demà	míng tiān jiàn !
com estàs?	nǐ hǎo, ma?	sí	shìde, duì
bon dia	zǎo ān!	d'acord!	hǎo de!

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

bona tarda	xià wǔ hǎo!	gràcies	xiè xiè!
bona nit	wǎn ān!	de res	bù yòng xiè!
adéu / fins aviat	zài jiàn!		

LÈXIC

Algunes realitats són anomenades de manera diferent en xinès i en català. Aquí recollim alguns exemples de camps semàntics bàsics:

Parts del cos associades a emocions, trets de caràcter, etc.

En la cultura xinesa, la vesícula biliar, *dan* és la seu del coratge, el valor i l'audàcia. La seva importància està relacionada amb la medicina xinesa, que considera que és l'òrgan de la justícia, i d'on surten les decisions, i per això determina l'atreviment o timidesa d'una persona. Està estretament relacionat amb el fetge.

El fetge s'anomena *gāng zàng* i és l'òrgan que s'ocupa de la contemplació i la reflexió. Està molt relacionat amb el cor.

El cor, *xin*, governa les activitats mentals i psicològiques, guia el pensament i el comportament, i emmagatzema els sentiments. És la seu de les activitats cognitives i afectives.

En la medicina xinesa, hi ha un concepte unitari de la relació cos-ment: les malalties físiques i mentals s'atribueixen a un desequilibri orgànic.

L'expressió del temps

Tal com passa en català, en xinès també es concep el temps com una línia horitzontal, però l'orientació és inversa: el passat és 'davant' *qián* i el futur és

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

darrere *hòu*. A la vegada, però, també es concep com una línia temporal vertical: amunt *sháng* i avall *xià* es fan servir per parlar de l'ordre dels esdeveniments, setmanes, mesos, etc., i es corresponen amb el nostre darrere-abans i davant-després respectivament. La gestualitat coincideix tant amb l'orientació vertical com amb l'horitzontal.

Els mesos de l'any i els dies de la setmana es creen combinant la paraula mes, *yuè*, i setmana, *xīng qī*, amb el numeral corresponent.

Termes de parentiu

En xinès hi ha dues categories per a 'germà' segons l'edat i segons el sexe. No hi ha una paraula que es refereixi a tots els germans (sempre s'és o germà gran o germà petit). La darrera expressió de la llista següent és, de fet, la juxtaposició dels mots que es refereixen a cada un dels tipus de germans (mascle, femella, gran i petit).

gē ge / xiōng	germà gran	jiě mèi	germanes (grans i petites)
dì dì	germà petit	xiōng dì	germans (grans i petits)
jiě jie	germana gran	xiōng dì jiě mèi	germans (tots)
mèi mei	germana petita		

Sistema numeral

El sistema numeral del xinès és de base deu, és a dir, hi ha mots diferents per a cada número fins al 10, i els següents es formen per composició:

1 **yī** 6 **liù**

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

2	èr	7	qī
3	sān	8	bā
4	sì	9	jiǔ
5	wǔ	1	shí
		0	

En xinès es pot comptar fins a 10 amb una sola mà; hi ha tres maneres d'expressar el número 10.

Vídeo: <http://www.udg.edu/projectesbiblioteca/GaliSalut/Materials/Recursosperllengues/Xines/tabid/19368/language/ca-ES/Default.aspx>

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

El xinès mandarí és llengua de cultura a la Xina. Es tenen testimonis escrits en xinès del s. XIV aC (inscripcions en ossos i closques de tortuga), però l'auge de l'escriptura i la literatura xinesa és entre el s. XI aC i VIII d C, amb escriptors i filòsofs com Confuci, Menci, Laozi, Hanfeizi, Mozi i Zhuangzi. El xinès modern s'ha desenvolupat a partir d'aquest xinès clàssic. Ja en època contemporània, a partir de l'establiment de la República el 1911, hi va haver moviments per a la normalització de la llengua i l'escriptura. El 1949 es va establir oficialment la que s'anomena putonghua (el considerat xinès estàndard, que correspon a la varietat hàn (en concret la de Beijing) com a llengua nacional de la República Popular de la Xina.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Unió d'associacions xineses de Barcelona: http://guia.barcelona.cat/detall/unio-d-associacions-xineses-de-catalunya_99400182877.html

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

- Casa Àsia: centre cultural que promou el coneixement de les llengües i les cultures dels països asiàtics. <https://www.casaasia.es/>
- Associació d'Immigrants i Comerciants xinesos de Catalunya: associació d'empresadors d'origen xinès a Barcelona.
- Associació General de Dones Empresàries Xineses i Espanyoles: integrar les dones xineses empresàries i fomentar l'aprenentatge del català.
- Institut Confuci de Barcelona: ensenyament de la llengua xinesa. <http://www.confuciobarcelona.cat/>
- Escola Oficial d'Idiomes Barcelona Drassanes: <https://www.eoibd.cat/idiomes/xines/>
- Escola Oficial d'Idiomes de Sant Gervasi: http://www.eoisg.cat/estudis/cursos_monografics/xn-curs-introductor-i-nivell-a1.html

BIBLIOGRAFIA

Boroditsky, L (2001): "Does Language Shape Thought?: Mandarin and English Speakers' Conceptions of Time", *Cognitive Psychology* 43, 1-22.

Fundació La Caixa (2009): Mediación intercultural en el ámbito de la salud.

GALI –Salut. Materials – Recursos per llengües – xinès (consulta: octubre de 2016).

Gràcia, L. (2002): *El xinès. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i del xinès*. Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar i Família. Barcelona.

www. <http://www.udg.edu/projectesbiblioteca/GaliSalut/Materials/Recursosperlleng%C3%BCes/tabid/19322/language/ca-ES/Default.aspx>

Yu, N. (2009): *From Body to Meaning in Culture*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. Amsterdam

Yu, N. (2012): "The metaphorical orientation of time in Chinese", *Journal of Pragmatics* 44, 1335-1354.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona